

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет музичного мистецтва і хореографії
Кафедра інструментально-виконавської майстерності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
_____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОРКЕСТРОВЕ ДИРИГУВАННЯ

для студентів

спеціальності 025 «Музичне мистецтво»
освітнього рівня: перший (бакалаврський)
освітньої програми 025.00.04 «Інструментальне виконавство
(оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)»

Київ – 2022

Розробник: Малахова Маргарита Олександрівна, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності.

Викладачі: Малахова Маргарита Олександрівна, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності; Сподаренко Віктор Михайлович, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності; Ткачук Володимир Васильович, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності

Протокол № 7 від «07» вересня 2022 року

Завідувач кафедри _____ Катерина ЗАВАЛКО
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проектної групи) 025.00.04 «Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)»

«07» вересня 2022 року

Гарант освітньо-професійної 025.00.04 «Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)»

(керівник проектної групи) _____ Віктор СПОДАРЕНКО
(підпис)

Робочу програму перевірено

«___» _____ 2022 року

Заступник декана

з науково-методичної та навчальної роботи _____ Інна ТКАЧЕНКО
(підпис)

Пролонговано:

На 2022/2023 н.р. _____ (_____), «07» вересня 2022 р., протокол № 7
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «___»__20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «___»__20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «___»__20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120	
Курс	2	
Семестр	3	4
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	2
Обсяг кредитів	1	2
Обсяг годин, в тому числі:	30	60
аудиторні	14	28
модульний контроль	2	4
семестровий контроль	-	-
самостійна робота	14	28
форми семестрового контролю	-	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – розвиток музично-естетичного інтелекту, формування умінь і навичок роботи оркестровою партитурою, вивчення специфіки управління оркестровим колективом, підготовка студентів до педагогічної та концертно-творчої діяльності.

Завдання навчальної дисципліни - виховання комплексу компетентностей студента.

Програмні компетентності		
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки та виконавства та характеризується комплексністю та невизначеністю умов	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
	ЗК-2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК-3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	ЗК-4	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

	ЗК-5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
	ЗК-6	Навички міжособистісної взаємодії.
	ЗК-7	Здатність бути критичним і самокритичним.
	ЗК-8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК-9	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК-10	Здатність спілкуватися іноземною мовою.
	ЗК-11	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
	ЗК-13	Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
	ЗК-14	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
	ЗК-15	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК-3	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
	СК-4	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
	СК-5	Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
	СК-6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
	СК-7	Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
	СК-8	Здатність здійснювати диригентську діяльність.
	СК-9	Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
	СК-10	Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
	СК-11	Здатність оперувати професійною термінологією.
	СК-12	Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
	СК-14	Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.

	СК-17	Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.
	СК-18	Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.
3. Програмні результати навчання		
РН-1	Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом на належному фаховому рівні під час виконавської діяльності.	
РН-3	Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.	
РН-4	Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.	
РН-5	Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.	
РН-8	Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.	
РН-11	Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській, менеджерській практичній діяльності.	
РН-12	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- сформувати ціннісно-орієнтаційну позицію щодо розуміння значення диригування для вітчизняного та світового музичного мистецтва;
- набути вміння аналізувати й інтерпретувати соціальні та культурно-мистецькі явища і процеси, які пов'язані із музичною культурою; проявляти інтерес до інструментального мистецтва;
- вміти під час диригування продуктивно працювати у команді, проявляти толерантність та повагу до учасників навчального процесу; вільно володіти українською мовою відповідно до норм культури спілкування, аналізувати різноманітні форми та жанри оркестрової музики;
- мати здатність до ефективного використання інформаційних технологій та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань, які стосуються історико-теоретичного аспекту диригування;
- знати низку оркестрових та ансамблевих творів, засвоїти музично-теоретичні терміни і поняття, які необхідні під час роботи з інструментальним колективом;
- отримати навички мануальної техніки та здатність до творчої інтерпретації творів.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна робота
		Лекції	Семінари	Практичні	Індивідуальні	Лабораторні	
Змістовий модуль 1 Набуття теоретичних знань про оркестрове диригування. Формування навичок диригентської техніки.							
Тема 1 Диригування як вид музичного виконавства.	3				1		2
Тема 2 Формування навичок диригентської техніки.	9				3		6
Тема 3 Диригування творів у розмірах 2/4,3/4,4/4 в помірних темпах. Робота над оркестровою партитурою, її розбір та аналіз.	16				10		6
Модульний контроль	2						
Разом	30				14		14
Усього за 3 семестр	30				14		14
Змістовий модуль 2 Удосконалення навичок диригентської техніки. Відпрацювання техніки вступів та рухливих нюансів у диригентському жесті.							
Тема 1 Вдосконалення навичок диригентської техніки.	14				7		7
Тема 2 Аналіз оркестрової партитури, відпрацювання техніки вступів та рухливих нюансів у диригентському жесті.	14				7		7
Модульний контроль	2						
Разом	30				14		14
Змістовий модуль 3 Робота над виразністю диригентського жесту та технічними труднощами.							
Тема 1 Загальні правила пристосування основних схем і їх варіантів до різних розмірів.	14				7		7
Тема 2 Робота над оркестровою партитурою та виразністю диригентського жесту.	14				7		7
Модульний контроль	2						
Разом	30				14		14
Усього за 4 семестр	60				28		28
Усього за 2 курс	90				42		42

5. Програма навчальної дисципліни «Оркестрове диригування»

Змістовий модуль 1 (2 курс, 3 семестр)

Набуття теоретичних знань про оркестрове диригування. Формування навичок диригентської техніки.

Тема 1.1. Диригування як вид музичного виконавства. Короткі відомості з історії диригування. Відомості про оркестрові партитури, розміщення інструментів, інструментальні групи в оркестрі, їх запис в партитурі.

Основна література: 5.

Додаткова література: 1, 2, 3.

Тема 1.2. Формування навичок диригентської техніки. Вихідна постава, тактування, виразність жестів. Показ вступу, робота над аффтактами. Основні схеми тактування.

Основна література: 1, 2, 4.

Додаткова література: 1, 5.

Тема 1.3. Диригування творів у розмірах 2/4, 3/4, 4/4 в помірних темпах. Гра партитур виконуваних творів на фортепіано. Володіння знаннями про авторів, їхню творчість, зміст творів, термінологію. Робота над оркестровою партитурою, її розбір та аналіз.

Основна література: 3, 6.

Додаткова література: 3, 5.

Змістовий модуль 2 (3 курс, 4 семестр)

Удосконалення навичок диригентської техніки. Відпрацювання техніки вступів та рухливих нюансів у диригентському жесті.

Тема 2.1. Удосконалення навичок диригентської техніки. Повторення та удосконалення елементів диригентської техніки, практичних навичок, конкретизації функцій правої і лівої рук. Показ зняття в кінці музичного твору. Вступ та зняття звучання в середині музичного твору.

Основна література: 2, 4

Додаткова література: 1,3.

Тема 2.2. Робота над оркестровою партитурою, її розбір та аналіз. Відпрацювання техніки вступів та рухливих нюансів у диригентському жесті. Практичне втілення вивченого в режимі репетиційної роботи.

Основна література: 3, 6.

Додаткова література: 5.

Змістовий модуль 3 (3 курс, 4 семестр).

Робота над виразністю диригентського жесту та технічними руднощами.

Тема 3.1. Загальні правила пристосування основних схем і їх варіантів до різних розмірів. Визначення шляхів роботи над технічними труднощами. Тактування особливих видів ритмічного поділу. Зміни темпів.

Основна література: 3, 5.

Додаткова література: 1.

Тема 3.2. Робота над оркестровою партитурою та виразністю диригентського жесту. Використання знань з гармонії, аналізу музичних форм, музичної літератури в роботі над розгорнутим аналізом партитури.

Основна література: 1, 6.

Додаткова література: 2, 4.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування практичних занять	1	14	14	14	14	14	14
Лабораторна робота	10	14	140	14	140	14	140
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	2	10	2	10
Контрольне модульне прослуховування	25	1	25	1	25	1	25
Разом		-	194	-	189		189
Максимальна кількість балів		194		378			
Розрахунок коефіцієнта		—		—		—	

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№	Зміст завдання	Академічний контроль		Бали
1.	Робота з оркестровою партитурою з метою її детального аналізу.	історичний аналіз	1	5
		музично-теоретичний аналіз	1	
		аналіз динаміки, агогіки	1	
		аналіз ауфтактів	1	
		розуміння художнього змісту	1	
2.	Робота над фрагментами творів, які потребують застосування різноманітної техніки диригування та засобів музичної виразності.	точність нотного тексту	1	5
		відповідність ауфтактів	1	
		відповідність штрихів	1	
		незалежність рук	1	
		художня виразність	1	
3.	Читання оркестрових партій у різних ключах.	точність нотного тексту	1	5
		цілісність фактури	1	
		відповідність штрихів	1	
		метро-ритмічна точність	1	
		художня виразність	1	
4.	Розбір оркестрової партитури музичного твору.	історичний аналіз	1	5
		музично-теоретичний аналіз	1	
		аналіз динаміки, агогіки	1	
		аналіз ауфтактів	1	
		розуміння художнього змісту	1	
5.	Робота над окремими фрагментами музичних творів, з	точність нотного тексту	1	5
		відповідність ауфтактів	1	

	метою удосконалення диригентської техніки.	відповідність штрихів	1	
		незалежність рук	1	
		художня виразність	1	
6.	Читання оркестрових партій транспонуючих інструментів.	точність нотного тексту	1	5
		цілісність фактури	1	
		відповідність штрихів	1	
		метро-ритмічна точність	1	
		художня виразність	1	
7.	Закріплення музичного матеріалу, який вивчається на заняттях, шляхом прослуховування аудіо та відео записів.	підбір аудіо та відео контенту	1	5
		порівняльний аналіз	1	
		креативність мислення	1	
		обґрунтованість думки	1	
		власна інтерпретація	1	

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форми проведення	Критерії оцінювання	Бали
Модульний контрольна робота 1		
Диригування оркестрових творів	знання тексту 5 розуміння форми твору 5 художня виразність 5 техніка виконання 10	25
Максимальна кількість балів		25
Модульний контрольна робота 2		
Диригування оркестрових творів	знання тексту 5 розуміння форми твору 5 художня виразність 5 техніка виконання 10	25
Максимальна кількість балів		25
Модульний контрольна робота 3		
Диригування оркестрових творів	знання тексту 5 розуміння форми твору 5 художня виразність 5 техніка виконання 10	25
Максимальна кількість балів		25

Дистанційне навчання передбачає складання модульного контролю у форматі відео запису. Студент має зробити та надіслати викладачеві відеозаписи:

- власного диригування одного твору під оркестровий або фортепіанний супровід (диригувати напам'ять);
- читання оркестрових партитур – виконання твору або його фрагментів, партій окремих інструментів на фортепіано/спеціальному інструменті (виконувати по партитурі).

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:

Бали за роботу в 3 семестрі плюуються з балами за роботу в 4 семестрі, (3 курс, 5 семестр, залік).

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками. Художньо-довершене, емоційно заглиблене й технічно впевнене диригування музичного твору, згідно вимог даного курсу. Повне розкриття диригентом змісту і характеру твору.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок. Володіння мануальною технікою на достатньому рівні. Розуміння форми, фактури, трактування темпу твору та його агогіки. Разом з тим виконання музичного твору без відповідної експресії та чуттєво-емоційної наповненості диригентського жесту.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок. Володіння мануальною технікою на достатньому рівні. Недостатнє орієнтування у формі, фактурі, характері твору. Деякі неточності у жестах при розкритті характеру твору, фразування, агогіки.
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності. Володіння мануальною технікою на низькому рівні. Диригентські жести не відповідають характеру виконуваного твору. Недостатнє вміння користуватись технічними прийомами.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь). Поверхневі уміння і навички щодо техніки диригування. Частково фрагментарне засвоєння художнього матеріалу, наявність помилок щодо нотного тексту твору.
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання. Незадовільна техніка диригування. Низький рівень засвоєння художнього твору, його змісту, втрата в процесі диригування фрагментів нотного тексту.
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни. Незадовільна техніка диригування, відсутність знань щодо художнього змісту твору. Неспроможність виконання твору напам’ять.

7. Навчально-методична картка дисципліни

2 курс

Аудиторні (індивідуальні) заняття – 42 год. Самостійна робота - 42 год.

Модульний контроль - 6 год.

Модулі	3 семестр			4 семестр			
	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3	
Назва модуля	Набуття теоретичних знань про оркестрове диригування. Формування навичок диригентської техніки.			Вдосконалення навичок диригентської техніки. Відпрацювання техніки вступів та рухливих нюансів у диригентському жесті.		Робота над виразністю диригентського жесту та технічними труднощами.	
К-сть балів за модуль	194			189		189	
	1	2-4	5-14	1-7	8-14	15-21	22-28
Назва навчального модуля (практичне заняття)	Тема 1 Диригування як вид музичного виконавства. Тема 2 Формування навичок диригентської техніки. Тема 3 Диригування творів у розмірах 2/4,3/4,4/4 в помірних темпах. Робота над оркестровою партитурою, її розбір та аналіз. 1*14=14 б/ 10*14=140 б. 154 б.			Тема 1 Вдосконалення навичок диригентської техніки. Тема 2 Аналіз оркестрової партитури, відпрацювання техніки вступів та рухливих нюансів у диригентському жесті. 1*14=14 б/ 10*14=140 б. 154 б.		Тема 1 Загальні правила пристосування основних схем і їх варіантів до різних розмірів. Тема 2 Робота над оркестровою партитурою та виразністю диригентського жесту. 1*14=14 б/ 10*14=140 б. 154 б.	
Самостійна робота	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.
Види поточного контролю	МКР 1 25 б.			МКР 2 25 б.		МКР 3 25 б.	
Коефіцієнт	—			—		—	

Орієнтовний репертуар

Бізе Ж. увертюра до опери «Кармен»
Бортнянський Д. увертюра до опери «Алкід»
Гайдн Й. Симфонія № 104
Моцарт В. А. Маленька нічна серенада (окремі частини)
Моцарт В. А. Симфонія № 40, 1 ч.
Скорик М. Іспанський танець

8. Рекомендовані джерела:

Основна (базова)

1. Димченко С. С. Диригування: методика викладання. Ч. I , Ч. II. Рівне : РДІК, 1997. 152 с., 141 с.
2. Доронюк В. Д. Курс техніки диригування. Івано-Франківськ : Івано-Франківська обласна друкарня, 2004. 292 с.
3. Канерштейн М. М. Питання диригентської майстерності. Київ : Музична Україна, 1980. 184 с.
4. Колесса М. Ф. Основи техніки диригування. Київ : Держ. вид-во образотв. мистец. і л-ри УРСР, 1960. 198 с.
5. Разумний І. Г. Посібник з диригування. Київ : Музична Україна, 1968. 120 с.
6. Пасічняк Л. М. Робота диригента над музичним твором : Методичні рекомендації до дисципліни «Оркестрове диригування» для студентів вищих музичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації на пряму підготовки «Музичне мистецтво». Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2012. 72 с.

Додаткова

1. Барсова І. О. Книга про оркестр Київ : Музична Україна, 1988. 157 с.
2. Іванов П. Г. Оркестр українських народних інструментів. Київ : Музична Україна, 1981. 110 с.
3. Кучерук В. Ф. Народний музичний інструментарій України. Луцьк : Ред. вид. від. «Вежа» Волин. держ. у-ту ім. Лесі Українки, 1997. 123с.
4. Пшеничний Д. Х. Аранжування для народних інструментів. Київ : Музична Україна, 1984. 116 с.
5. Хацеватська С. С. Інструментознавство: підручник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації. Вінниця : НОВА КНИГА, 2008. 256 с.

9. Додаткові ресурси:

Нотна література.

Аудіо/відео записи оркестрових творів.